

Súd: Najvyšší súd SR  
Spisová značka: 1Cdo/166/2022  
Identifikačné číslo spisu: 8817200794  
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2023  
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová  
Funkcia: sudca  
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8817200794.1

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Štátny fond rozvoja bývania, so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta 8, IČO: 31 749 542, zastúpeného GARAJ & Partners s.r.o., so sídlom v Bratislave, Jozefská 3, IČO: 35 951 125, proti žalovaným: 1/ X. P., narodenému XX. S. XXXX a 2/ F. P., narodenej XX. L. XXXX, obaja trvale bytom W. Ž. XXX, W.Š. Ž., obom zastúpeným advokátom JUDr. Marošom Džukom, LL.M., so sídlom vo Vranove nad Topľou, Kalinčiakova 871/6, IČO: 50 412 311, o zaplatenie 8.572,95 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 4Csp/38/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. januára 2022 č. k. 2CoCsp/10/2021- 404, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 19. januára 2022 č. k. 2CoCsp/10/2021-404 .z r u š u j e a v e c mu vracia na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

- Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol:
  - Súd žalobu o zaplatenie sumy 8.572,95 eura spolu s ročným úrokom z omeškania vo výške 8,05 % od 22.12.2016 do 12.02.2017 zo sumy 9.480,36 eura, vo výške 8,05 % od 13.02.2017 do 13.03.2017 zo sumy 9.360,36 eura, vo výške 8 % od 14.03.2017 do 03.04.2017 zo sumy 9.240,36 eura, vo výške 8 % od 04.04.2017 do 01.05.2017 zo sumy 9.120,36 eura, vo výške 8 % od 02.05.2017 do 13.06.2017 zo sumy 9.000,36 eura, vo výške 8 % od 14.06.2017 do 18.06.2017 zo sumy 8.880,36 eura, vo výške 8 % od 19.06.2017 do 10.07.2017 zo sumy 8.857,89 eura, vo výške 8 % od 11.07.2017 do 31.07.2017 zo sumy 8.715,42 eura, vo výške 8 % od 01.08.2017 do zaplatenia zo sumy 8.572,95 eura zamietal.
  - Žalovaným p r i z n á v a nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 14 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.
- V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd zaviazal žalovaných v 1. a 2. rade (ďalej len „žalovaní“) na zaplatenie istiny vo výške 9.480,36 eur, spolu so zmluvným úrokom vo výške 143,67 eur, zmluvným úrokom vo výške 2,6 % od 28.02.2016 z istiny vo výške 9.480,36 eura do zaplatenia, úrokom z

omeškania vo výške 70,43 eura, úrokom z omeškania vo výške 8,05 % od 28.02.2016 z istiny vo výške 9.480,36 eura do 26.1.2017 v sume 458,66 eura, úrokom z omeškania vo výške 8 % od 27.01.2017 z istiny vo výške 9.480,36 eura do zaplata, nákladmi spojenými s uplatnením pohľadávky vo výške 334,94 eura, a nahradiť aj náhradu trov konania.

2.1. Svoju žalobu odôvodnil tým, že žalobca uzavrel so žalovanými zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru - č. 713/3483/2003, na základe ktorej bol žalovaným poskytnutý úver 16.596,96 eura pri základnej úrokovej sadzbe 2,6 % s lehotou splatnosti 23 rokov a podľa čl. IV. zmluvy žiadateľ sa zaviazal splatiť celý úver so základnou úrokovou sadzbou 2,6 % na účet v banke, ktorý fond oznámi písomne dlžníkovi do 45 dní od uzavretia tejto zmluvy. Dlžník sa zaviazal, že dlh, ktorý sa skladá z úveru a úroku, bude splácať v pravidelných mesačných splátkach tak, že platba bude vykonaná do 15. kalendárneho dňa nasledujúceho mesiaca počas celej lehoty splatnosti úveru. Žalovaní boli žalobcom vyzvaní, a to výzvou zo dňa 6. decembra 2012 a 12. júla 2013, aby uhradili dlh na omeškaných splátkach. Napriek tejto výzve nedošlo k úhrade dlhu na omeškaných splátkach. Žalovaní boli ku dňu 11. januára 2016 v omeškani so 6 splátkami - v sume 479,76 eura, čím došlo k splneniu podmienky ust. čl. VIII. bod 8.4 - zmluvy o úvere oprávňujúcej žalobcu odstúpiť od zmluvy o úvere v dôsledku závažného porušenia zmluvy a požadovať zmluvnú pokutu. Ďalej žalobca poukázal, že vzťah založený medzi žalobcom a žalovanými je obchodným vzťahom založený zmluvou podľa a § 496 a nasl. Obch. zákonníka. Žalobca odstúpil od zmluvy dňa 25. januára 2016, čím sa dlh stal splatným a toto odstúpenie žalovaní prevzali dňa 28. januára 2016. Vo svojej žalobe okrem iného poukázal, že nejde o spotrebiteľský úver. Taktiež poukázal, že z výkladu Zákona o štátnom fonde rozvoja bývania vyplýva, že činnosť, ktorú tento vykonáva, nemožno kvalifikovať ako obchodnú alebo podnikateľskú, nakoľko nespĺňa všetky jej taxatívne vymedzené pojmové znaky. Žalobca, právnická osoba zriadená Zákomom o štátnom fonde rozvoja bývania, je účelovým fondom, ktorý v zmysle legálnej definície pojmu spotrebiteľská zmluva v § 52 ods. 1 nespĺňa pojmové znaky dodávateľa. Podľa jeho názoru, zmluva o poskytnutí podpory, uzatvorená medzi žalobcom a žalovanými nie je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka.

3. V bode 36. odôvodnenia súd prvej inštancie uviedol, že súd zároveň postupoval podľa pokynu odvolacieho súdu podľa § 391 Civilného sporového priadku a prejednal a nanovo rozhodol vec tak, ako mu uložil nadriadený súd. Odvolací súd vo svojom rozsudku sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa. V odseku 18. uviedol, že veriteľ sa slobodne rozhodol zmluvu zrušiť s účinkami od jej začiatku a žalobca má nárok len na vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu istiny úveru, bez nároku na zmluvný úrok, či prípadné poplatky. Mal za to, že aj keď zmluva upravovala následky odstúpenia odlišne od občiansko-právnej úpravy, takéto dojednanie je neplatné pre rozpor s ustanovením § 4 Občianskeho zákonníka, ktoré nebolo nikdy zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka). Pokiaľ išlo o neplatnosť absolútnu vyplývajúcu z ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka a pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Taktiež v odseku 8. uviedol, že tvrdenie žalobcu o tom, že nejde o spotrebiteľský charakter zmluvy, nie je správne, uvedený právny vzťah je potrebné posudzovať ako spotrebiteľskú vec. Odvolací súd teda posúdil, že došlo k odstúpeniu od zmluvy v zmysle Občianskeho zákonníka od spotrebiteľskej zmluvy a povinnosť účastníkov zmluvy je navzájom si vrátiť to, čo od nej dostali.

4. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Priznal žalovaným náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd osvojujúci si závery súdu prvej inštancie na zdôraznenie vecnej správnosti a v súvislosti s odvolacími námietkami žalobcu doplnil nižšie uvedené.

5. K námietke žalobcu, že v predmetnom prípade nebola uzatvorená spotrebiteľská zmluva a teda vôbec nejde o spotrebiteľský vzťah odvolací súd uviedol, že s uvedenými tvrdeniami žalobcu sa nie je možné stotožniť z dôvodu, že žalobca pri uzatváraní zmluvy o úvere mal postavenie právnickej osoby, čo vyplýva z § 1 ods. 2 zákona č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy (ďalej len „Zákon o ŠFRB“). V zmysle uvedeného v spojení s Občianskym zákonníkom, teda žalobca disponoval spôsobilosťou mať práva a povinnosti - mohol samostatne konať vo vlastnom mene tie činnosti, ktoré mu boli zverené Zákomom o ŠFRB. Zo znenia uvedeného zákona

vyplýva, že jednou z takýchto činností bolo aj uzatváranie zmlúv o poskytnutí podpory vo forme úveru, pričom uvedené má charakter sústavnosti a účelom uzatvárania týchto zmlúv je nepochybne dosiahnutie zisku. Z uvedeného teda možno konštatovať, že aj zmluva uzatvorená medzi sporovými stranami v zmysle § 467 a nasl. Obchodného zákonníka je tak zmluvou odplatnou a žalovaným ako dlžníkom tak okrem povinnosti vrátiť peňažné prostriedky vzniká i povinnosť zaplatiť úroky. Na základe uvedeného teda možno konštatovať, že splátky úrokov z poskytnutého úveru z fondu, tak pre žalobcu vytvárali časť zdrojov v zmysle § 3 Zákona o ŠFRB. Z uvedeného tak vyplýva, že predmetný vzťah medzi sporovými stranami založený Zmluvou o poskytnutí podpory spĺňa definičné znaky spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, na základe čoho možno konštatovať, že vzťah medzi sporovými stranami je vzťahom spotrebiteľským, ako správne uviedol súd prvej inštancie.

6. Odvolací súd zdôraznil, že základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že tieto sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie ich obsahu alebo ich zmeny. V dôsledku uvedeného konštatoval, že aj zmluva uzatvorená medzi sporovými stranami túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy boli bez akýchkoľvek pochybností i ustanovenia majúce charakter všeobecných obchodných podmienok, ktoré spotrebiteľ ovplyvniť nemohol, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. poukázal aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 4Cdo/106/2018 zo dňa 29. apríla 2019, ktorý obdobnú vec posúdil v tom smere, že nejde o spotrebiteľský vzťah s odôvodnením, že smernici Rady 93/13/ES o nekalých podmienkach v spotrebiteľských veciach nepodliehajú prípady, ak zmluvné podmienky odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia, čo je práve prípad Štátneho fondu rozvoja bývania, ktorý nemôže použiť voľnú úvahu ale zákonom stanovené pravidlá. Od uvedeného rozhodnutia sa však odvolací súd už vo vyššie naznačenom smere odklonil v zmysle § 220 ods. 3 CSP. Odvolací súd v prvom rade uviedol, že Štátny fond rozvoja bývania používa formulárovú agendu, avšak porovnaním rôznych zmlúv je evidentné, že zmluvné podmienky sa typovo opakujú (okrem výšok úverov a dlžníkov). Zákon Štátnemu fondu rozvoja bývania síce ukladá použiť určité zmluvné podmienky, avšak zákonom stanovené zmluvné podmienky nie sú jediné možné, a to s poukazom na Zákonom o ŠFRB formulované znenie vety: „Zmluva musí obsahovať „najmä“. Z uvedeného teda vyplýva, že Štátnemu fondu rozvoja bývania nebráni nič, aby použil aj iné zmluvné dojednanie ako to, ktoré je slovami smernice „záväzným zákonným alebo regulačným ustanovením“ (čl. 1 bod 2 Smernice) a pritom akú inú než „voľnú úvahu“ použije Štátny fond rozvoja bývania pri tých zmluvných dojednaniach, ktoré môže dojednať, takpovediac navyše oproti odporúčaniu zákona (arg. slovo „najmä“).

7. Podľa odvolacieho súdu v prípade ak by aj v zákone absentovalo slovo „najmä“, tak v takomto prípade samotný zákon ako zmluvné podmienky ukladá použiť podmienky súkromného práva, ktoré sú dosť všeobecné, ako sú „zabezpečenie záväzkov (§ 12 ods. 2 písm. d) Zákona o ŠFRB) alebo „sankcie za porušenie zmluvných podmienok“ (§ 12 ods. 2 písm. g) Zákona o ŠFRB). Nemožno pritom vylúčiť dojednanie sankcie, ktorá bude vykazovať znaky neprijateľnosti pre jej neprimeranosť (§ 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka), avšak podľa vyššie uvedeného názoru by sa súd v podstate ani neprepracoval k súdnej kontrole, pretože táto je prípustná iba v spotrebiteľskej veci a takými bez ďalšieho nemajú byť veci Štátneho fondu rozvoja bývania. Nejasnosti sa vynárajú na povrch i v prípade neprijateľného zabezpečenia a či teda v takomto prípade má súd aktivovať súdnu kontrolu podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

7.1. Odvolací súd poukázal na to, že síce rozumie špecifikám Štátneho fondu rozvoja bývania, ale zmluvy ním dojednávané nie sú ako celok zakotvené v žiadnom kogentnom pravidle zákona. Naopak, zákon síce ukladá povinné zmluvné náležitosti, no najmenej vyššie uvedené zmluvné podmienky sú založené na pravidlách zákona, ktoré majú aj dispozitívnu povahu. Jenou z činností, ktoré poskytuje Štátny fond rozvoja bývania sú úvery a tento inštitút nie je založený len na kogentných pravidlách, ale aj dispozitívnych normách. V takomto prípade tak vyvstáva i ďalšia otázka, že judikatúra Súdného dvora EÚ síce bráni aplikácii smernice pri klauzulách, ktoré sú kopírovaním záväzného zákonného pravidla (kogentného) no nie zmluvnej klauzuly, ktorá vychádza z dispozitívnej normy pri odklone v neprospech spotrebiteľa v relevantnej intenzite.

8. Odvolací súd zdôraznil, že súdny dvor vo viacerých prípadoch skonštatoval, že verejnoprávne

subjekty nie sú vyňaté z pôsobnosti smernice, preto sa dá predpokladať, že na verejnoprávne subjekty ako dodávateľov pre spotrebiteľov vždy bude dopadať určitá zákonná regulácia ako pri Štátnom фонде rozvoja bývania, no je na súdoch, aby poctivo odlišili klauzuly, ktoré podliehajú súdnej kontrole (porov. C-34/13, ECLI:EU:C:2014:2189 „Článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka obsiahnutá v zmluve, ktorú uzavrel predajca alebo dodávateľ so spotrebiteľom, je vylúčená z pôsobnosti tejto smernice len vtedy, ak uvedená zmluvná podmienka odráža obsah záväzného zákonného alebo regulačného ustanovenia, čo overiť prináleží vnútroštátnemu súdu“; tiež EÚ C-488/11, C-92/11). Tiež poznamenal, že aplikácia smernice bola súdnym dvorom zastabilizovaná pri nespochybniteľnom podnikateľskom úvere a to vo vzťahu k zabezpečeniu podnikateľského úveru právnickej obchodnej spoločnosti (C-74/15, cit. článok 1 ods. 1 a článok 2 písm. b) smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že táto smernica sa môže použiť na zmluvu o zabezpečení záväzku nehnuteľnosťou alebo zmluvu o ručení uzavretú medzi fyzickou osobou a úverovou inštitúciou s cieľom zabezpečiť splnenie povinností, na ktoré sa zaviazala obchodná spoločnosť voči tejto inštitúcii v úverovej zmluve, ak táto fyzická osoba konala s cieľom, ktorý nesúvisí s jej obchodom, podnikaním alebo povoláním, a k uvedenej spoločnosti nemá žiadny funkčný vzťah“, alebo pri úvere poskytnutom verejnoprávnou vzdelávacou inštitúciou (C-147/16, ECLI:EU:C:2018:320, bod 51: „Z toho vyplýva, že článok 2 písm. c) smernice 93/13 z rozsahu jej pôsobnosti nevyklučuje ani subjekty vykonávajúce úlohy všeobecného záujmu, ani subjekty s verejnoprávnym postavením (pozri analogicky rozsudok z 3. októbra 2013, Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, C-59/12, EU:C:2013:634, bod 32). Okrem toho, ako uviedla generálna advokátka v bode 57. svojich návrhov, keďže úlohy verejného charakteru a úlohy vo všeobecnom záujme sa často vykonávajú ako činnosti, ktorých cieľom nie je dosiahnutie zisku, pre definovanie „predajcu alebo dodávateľa“ podľa tohto ustanovenia nie je relevantné, či cieľom organizácie je alebo nie je dosahovanie zisku“.

9. Ďalej konštatoval, že v prípade, ak by sa aj pripustilo, že celá zmluva je kopírovaním kogentného zákonného textu, tak ani v takom prípade nemožno vylúčiť spotrebiteľsko-právny rozmer z pohľadu tentokrát nie zmluvných podmienok ale nekalých obchodných praktík. Tieto prichádzajú do úvahy nielen pri vzniku právneho vzťahu ale aj pri trvaní či po jeho zániku. Súd nemôže resignovať na vyvedenie dôsledkov ani z pohľadu pravidiel transponovaných zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“). Termín dodávateľ či predajca a na druhej strane spotrebiteľ musí byť ex offio chránený aj podľa zákona spotrebiteľského kódexu zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Fakt je ten, že aj Štátny fond rozvoja bývania používa úroky a používa ich aj pre seba. Používa sankcie, zabezpečenie a celý rad iných inštitútov ako hociktorý iný dodávateľ. Odvolací súd nemá pochybnosti o spotrebiteľsko-právnej povahe predmetnej úverovej služby, ktorú žalovaní neprijali na podnikanie.

10. Uvedol, že otázka spotrebiteľskej povahy predmetnej veci je doslova kruciálnou, pretože pri dualistickej právnej úprave rôznych inštitútov súkromného práva práve od jej zodpovedania závisí správna aplikácia hmotného a procesného práva, najmä ustanovení k sporom so slabšou zmluvnou stranou. Nebola teda dôvodná odvolacia námietka, že zmluvný vzťah medzi účastníkmi nie je vzťahom spotrebiteľským. Smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách predpokladá vecnú pôsobnosť aj pri dodávateľoch verejnoprávnej povahy (čl. 2 písm. c)). Spotrebiteľsko právna ochrana nekončí pri perfektných spotrebiteľských zmluvách, ale je opodstatnená aj pri právach z porušenia práva (náhrada škody, bezdôvodné obohatenie). Dôležité je, či na strane dodávateľa ide o jeho právo vzťahujúce sa k jeho obchodom, podnikaniu, či profesii. Odvolací súd zastal názor, že aj v prípade Štátneho fondu rozvoja bývania ide o dodávateľa služby. Niet preto dôvod vylučovať žalovaných zo spotrebiteľsko-právnej ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami a pred nekalými obchodnými praktikami.

10.1. Vo vzťahu k aplikácii Smernice č. 93/13/EHS na predmetný prípad odvolací súd dal do pozornosti najmä na znenie čl. 2 písm. c) uvedenej Smernice, v zmysle ktorého sa na účely Smernice pod pojmom

„predajca“ alebo „dodávateľ“ myslí akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá v zmluvách podliehajúcich Smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k jeho obchodu, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva. Vzhľadom na vyššie uvedené teda možno nepochybne konštatovať, že vzťah medzi žalobcom a žalovanými v 1. a 2. rade je vzťahom spotrebiteľským, teda, že žalovaní sú nepochybne spotrebiteľmi.

11. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Vzhľadom na výsledok odvolacieho konania žalovaní majú vo vzťahu k žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

12. Proti predmetnému rozsudku podal dovolanie žalobca. Dovolanie podal z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Žalobca za nesprávne právne posúdenie vykonané odvolacím súdom považuje posúdenie právnej otázky a to či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovanými z titulu zmluvy o podpore podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z. z. o štátnom fonde rozvoja bývania má spotrebiteľský charakter, a teda či sa pri posudzovaní daného právneho vzťahu majú aplikovať právne normy spotrebiteľského práva, resp. či žalovaným má byť poskytnutá ochrana ako spotrebiteľom.

12.1. Poukázal na to, že vyššie uvedená právna otázka bola riešená dovolacím súdom v uzneseniach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V uzneseniach bolo jednoznačne konštatované, že činnosť ŠFRB nemá atribúty podnikania, ale práve naopak žalobca realizuje podporu štátu v oblasti bytovej politiky, a preto nemôže mať postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 OZ. Dovolací súd taktiež uviedol, že zmluvy uzatvárané medzi ŠFRB a žiadateľmi o poskytnutie podpory nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy podľa ustanovenia § 52 ods. 1 OZ. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR na uzatvárané zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru nie je možné aplikovať Smernicu rady 93/13/EHS. Žalobca tiež dal do pozornosti, že Najvyšší súd Slovenskej republiky opakovane dospel k záveru, že žalobca nevykonáva podnikateľskú ani obchodnú činnosť a nespĺňa ani pojmové znaky dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Z dôvodu, že žalobcu nie je možné považovať za dodávateľa, nie je možné, ani ním uzatvorené zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru považovať za spotrebiteľské zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 OZ. Poukázal na to, že existujú už viac ako tri rozhodnutia troch rôznych senátov Najvyššieho súdu SR zaoberajúce sa popísanými právnymi otázkami, ktoré sú vo svojich záveroch totožné a ktoré je s poukazom na rozhodnutie NS SR 8Cdo/124/2017 možné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, t. j. pokiaľ je v nich vyjadrená aj prax opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, pokiaľ názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí neboli spochybnené. Poukázal na rozhodnutia NS SR sp. zn. 7Cdo/199/2019, 4Cdo/14/2021, 1Cdo/77/2019. Tiež sa nestotožnil ani s nadväzujúcou aplikáciou práva, ktorá spočíva v použití noriem občianskeho práva, a to najmä pokiaľ ide o prednosť občianskoprávných predpisov pred obchodnoprávnymi, posúdenie účinkov odstúpenia od zmluvy a s tým súvisiaceho bezdôvodného obohatenia, premlčania, ručenia, atď. Vyslovil názor, že nejde o vzťah dodávateľa a spotrebiteľa, žalobcu nemožno subsumovať pod ust. § 52 ods. 1 OZ, žalobca nie je dodávateľom v zmysle ustanovenia § 52 ods. 3 OZ ani v zmysle Smernice 93/13/EHS. Na zmluvný vzťah účastníkov konania nemožno aplikovať ustanovenie § 54 OZ. Argumentoval okrem iného aj tým, že ŠFRB vznikol z dôvodu realizovania formy štátnej podpory v rámci financovania priorít štátnej bytovej politiky schválených vládou SR pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu. ŠFRB je finančnou inštitúciou slúžiacou na implementáciu finančných nástrojov podľa osobitného predpisu, ktorým je nariadenie EP a R EÚ č. 1303/2013 (ustanovenie § 1 Zákona o ŠFRB) a nie je podnikateľským subjektom, resp. subjektom vykonávajúcim obchodnú činnosť. Uvedené predstavuje zákonnú definíciu žalobcu, ktorú je pri posudzovaní zmluvného vzťahu účastníkov konania potrebné jednoznačne zohľadniť. Dovolateľ mal za to, že ŠFRB a jeho zmluvné vzťahy nespádajú pod rozsah Smernice 93/13/EHS ani Smernice 2011/83/EÚ. Z pohľadu vnútroštátneho práva ŠFRB nenapĺňa znaky dodávateľa, nie je podnikateľským subjektom, tiež je vylúčený z pôsobnosti zákona o spotrebiteľských úveroch ako aj zákona o úveroch na bývanie. Žiadal rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť v súlade s ustanovením § 449 CSP a nasl. a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, eventuálne zaviazat žalovaných na zaplatenie nároku uplatneného žalobným návrhom.

13. K dovolaniu podali písomné vyjadrenie žalovaní 1/ a 2/. Mali za to, že dovolanie žalobcu nie je v

žiadnom zo žalobcom uvádzaných bodov dôvodné, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu považovali za zákonné, spravodlivé a vecne správne. V celom rozsahu sa stotožnili s právnym posúdením odvolacieho súdu o spotrebiteľskom charaktere zmluvného vzťahu. Vzhľadom na uvedené žiadali dovolanie zamietnuť a zároveň si uplatnili náhradu trov dovolacieho konania.

14. K vyjadreniu žalovaných podal stanovisko žalobca. Zopakoval, že Najvyšším súdom SR už bola vyriešená právna otázka, či právny vzťah založený medzi žalobcom ako veriteľom a fyzickou osobou ako dlžníkom z titulu uzatvorenia zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru podľa zákona č. 124/1996 Z. z. je spotrebiteľskou zmluvou podľa ustanovenia § 52 Občianskeho zákonníka. Nastolená právna otázka už bola vyriešená v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/106/2018, 8Cdo/9/2019, 5Cdo/170/2018. Zároveň poukázal na najaktuálnejšie rozhodnutia Najvyššieho súdu SR založené na obdobnom skutkovom a právnom základe a to: sp. zn. 7Cdo/199/2019, 4Cdo/14/2021, 1Cdo/77/2019, tieto explicitne a opätovne vyjadrujú názor, že žalobca je osobitným subjektom realizujúci podporu štátu v oblasti rozširovania a zveľaďovania bytového fondu, ktorý nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a z tohto dôvodu ani ním uzatvorené zmluvy nemôžu mať charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné a zároveň aj dôvodné.

16. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

17. V zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

18. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

19. Žalobca v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

20. Touto otázkou bolo potom posúdenie «či žalobca uzavretím zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru s fyzickou osobou ako dlžníkom uzatvára spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 Občianskeho zákonníka, resp. inej právnej normy, a teda či sa na uvedený právny vzťah majú aplikovať platné a účinné právne predpisy SR, resp. únijske predpisy upravujúce ochranu spotrebiteľa».

21. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421

ods. 1 C.s.p.) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

22. Predmetnou otázkou (viď vyššie bod 20.) sa už dovolací súd zaoberal v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/106/2018, 8Cdo/9/2019, 5Cdo/170/2018, 8Cdo/164/2020, a aj 2Cdo/252/2021 (toto bolo po rozhodnutí odvolacieho súdu), ktoré treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

23. V čase konania a rozhodovania odvolacieho súdu žalobcom nastolená právna otázka, na riešení ktorej následne odvolací súd založil svoje rozhodnutie, už bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Dovolací súd totiž uznesením z 29. apríla 2019 sp. zn. 4Cdo/106/2018 rozhodol v analogickej právnej veci žalobcu ŠFRB (vo veci Okresného súdu Prešov sp. zn. 20C/331/2015) tak, že zrušil žalobu zamietajúce rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uvedené rozhodnutie dovolacieho súdu spočívalo na riešení rovnakej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu aj v preskúmvanej veci, teda na vyriešení otázky, či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovanými 1/, 2/ z titulu Zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z. z. o ŠFRB z 1. februára 2001 je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah.

24. Dovolací súd v označenej právnej veci dospel k záveru, že ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

25. Na odôvodnenie tohto záveru dovolací súd, po krátkom historickom exkurze úpravy spotrebiteľského práva vo vnútroštátnej právnej úprave a výklade relevantných ustanovení právnych predpisov upravujúcich definujúcich pojmy „spotrebiteľské zmluvy“, „dodávateľa“ a „spotrebiteľa“, ďalej konštatoval, že žalobca je právnickou osobou pôvodne zriadenou zákonom č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania účinným od 1. mája 1996. Tento zákon upravil podmienky pre poskytovanie podpory štátu na rozširovanie a zveľaďovanie bytového fondu a vytvoril systém ekonomickej podpory rozvoja bývania a sústredení zdrojov pre tento účel v ŠFRB, ktorý bol ním zriadený (§ 1 ods. 1). Postavenie ŠFRB zostalo nezmenené aj po zákonných zmenách (zákon č. 607/2003 Z. z., zákon č. 150/2013 Z. z.). Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 150/2013 Z. z. je ŠFRB finančnou inštitúciou slúžiacou na implementáciu finančných nástrojov podľa osobitného predpisu, ktorými sú Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013). ŠFRB neposkytuje podporu vo forme úveru širokej verejnosti, ale iba vymedzenému okruhu osôb, ktoré musia mať na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, ak ide o fyzickú osobu, príp. sídlo, ak je žiadateľom podpory právnická osoba (§ 7 zákona č. 150/2013 Z. z.). Podpora sa poskytuje za zvýhodnených podmienok upravených v zákone. Štátny fond rozvoja bývania je koncipovaný ako tzv. obrátkový fond, čo znamená, že prostriedky, ktorými disponuje, sú používané najmä na poskytovanie podpory vo forme úverov za zvýhodnených podmienok, oproti podmienkam trhovým (§ 3, § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 150/2013 Z. z.). Prostriedky fondu možno použiť aj na správu fondu, avšak len v zákonom limitovanom rozsahu (§ 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 150/2013 Z. z.). Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel

k záveru, že žalobca ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom, prostredníctvom ktorého štát realizuje svoju bytovú politiku zákonom upravenými nástrojmi, medzi ktoré patrí aj zmluva o úvere. Jeho činnosť nemá atribúty podnikateľskej činnosti podľa § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka, nevykonáva činnosť za účelom dosiahnutia zisku, ale realizuje podporu štátu v oblasti bytovej politiky. Otázkou zostáva, či ŠFRB má aj v takomto prípade postavenie dodávateľa. Ako už dovolací súd konštatoval, posúdenie toho, či ide o dodávateľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ. Dovolací súd v predmetnom rozhodnutí tiež poukázal na to, že ponímanie osoby dodávateľa v čl. 2 písm. c) smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej „Smernica 93/13/EHS“) sa vzťahuje (len) na zmluvy, ktoré podliehajú tejto smernici. Podľa čl. 1 bod 2 tejto smernice «Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohôd, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice». Do rozsahu tejto smernice nespádajú zmluvné podmienky, ktoré odrážajú zákonné alebo regulačné ustanovenia konkrétneho štátu. ŠFRB nemôže pri poskytovaní podpory bývania vo forme úveru uplatniť „voľnú úvahu“, ale je povinný dodržať zákonom stanovené pravidlá. Ak žiadateľ podpory splní zákonné podmienky, fond je povinný s ním zmluvu za zvýhodnených a zákonom regulovaných podmienok uzavrieť. V tomto prípade dovolací súd dospel k záveru, že na takto zákonom regulované uzatvárané zmluvy o úvere sa uvedená smernica nevzťahuje a nemožno z nej vychádzať pri výklade pojmu dodávateľa vo vzťahu k ŠFRB. Na podporu správnosti uvedeného záveru dovolací súd poukázal na to, že zákonodarcu vylúčil, aby sa na ŠFRB vzťahovala osobitná právna úprava spotrebiteľských úverov upravených zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a o pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 1 ods. 3 písm. p/). Rovnako je ŠFRB vylúčený aj z právnej úpravy úverov na bývanie upravených zákonom č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie (§ 1 ods. 4 písm. i/). Žalobca je tak inštitútom sui generis, slúži ako ekonomický nástroj bytovej politiky štátu. Ochrana spotrebiteľa sa má primárne uplatniť proti nekalým praktikám dodávateľov, ktoré sa pri realizovaní podpory štátom vylučujú. Podporu zo ŠFRB možno poskytnúť len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré sú pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by vedel obstarat' finančné prostriedky na kapitálovom trhu. ŠFRB ako účelový fond zriadený štátom si nemôže v zmluvách o poskytnutí podpory dohodnúť podmienky, ktoré by nemali oporu v zákone. Ako už bolo konštatované dodávateľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Na základe vyššie uvedených špecifik ŠFRB nevykonáva podnikateľskú, ani obchodnú činnosť, tak ako to má na mysli náš právny poriadok. Keďže však ochranu spotrebiteľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ, teda v zmysle cieľov komunitárneho práva, bolo nutné posúdiť, či ŠFRB je možné chápať ako dodávateľa v zmysle chápania tohto pojmu cez optiku komunitárneho práva. Ani v tomto prípade nemožno dospieť k záveru, že ŠFRB spĺňa pojmové znaky dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

26. Senát dovolacieho súdu sa stotožňuje so závermi vyjadrenými v uznesení veci prejednávajúceho senátu z 29. apríla 2019 sp. zn. 4Cdo/106/2018 a nevidí žiadny dôvod na zmenu právneho názoru vyjadreného v označenom rozhodnutí alebo na odklon od právneho názoru v ňom vyjadreného, a teda ani dôvod na postúpenie veci veľkému senátu najvyššieho súdu [rozsudok dovolacieho súdu z 10. novembra 2016 sp. zn. 3Cdo/174/2016 (R 17/2017)]. Analogická právna vec žalobcu bola zhodne riešená aj v uzneseniach sp. zn. 8Cdo/9/2019, 5Cdo/170/2018, 8Cdo/164/2020 a 2Cdo/252/2021.

27. V posudzovanom prípade právne posúdenie veci odvolacím súdom týmto záverom najvyššieho súdu nezodpovedá. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľa, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu sa riešením predmetnej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je v tejto časti prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) C.s.p. Zároveň je aj dôvodné (§ 432 ods. 2 C.s.p.), lebo žalobca opodstatnene namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (keďže odvolací súd svoje právne posúdenie oprel o skutočnosť, že žalobca mal postavenie dodávateľa a uzavretá zmluva je zmluvou spotrebiteľskou).

28. Dovolateľ v dovolacej otázke vymedzil dva právne „problémy“, od vyriešenia ktorých, podľa neho, záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a to či predmetná zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru má spotrebiteľský charakter a v prípade, že nejde o spotrebiteľskú zmluvu, či sa má posudzovať podľa ustanovení obchodného zákonníka upravujúcich zmluvu o úvere (ako absolútny obchod). So zreteľom na dovolaciu argumentáciu žalobcu treba osobitne pre daný prípad zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 C.s.p. môže byť výlučne (iba tá) právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. V súdnom prípade odvolací súd svoje rozhodnutie postavil na závere, že záväzkový vzťah medzi stranami sporu je vzťahom spotrebiteľským vzhľadom na charakter jeho subjektov a predmet záväzku. Na základe toho, v zmysle právnej úpravy spotrebiteľských zmlúv v ustanoveniach § 52 a nasl. OZ aplikoval na tento záväzkový vzťah ustanovenia Občianskeho zákonníka a nezaoberal sa posúdením možnej aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka upravujúcich zmluvu o úvere, jeho rozhodnutie tak nebolo založené na posúdení tejto právnej otázky. Dovolanie žalobcu tak v tejto časti nemožno považovať za prípustné. Uvedené však nič nemení na tom, že žalobca v dovolaní, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) C.s.p. opodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 432 ods. 1 C.s.p. argumentujúc, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v otázke spotrebiteľského charakteru zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru žalobcom žalovaným I/ a 2/ (obdobne pozri aj rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/106/2018, bod 24. odôvodnenia).

28.1. Na uvedenom základe dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 1 a § 450 C.s.p.) s tým, že odvolací súd je právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení viazaný (§ 455 C.s.p.) a v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.